

KOMMISJONEN FOR
GJENOPPTAKELSE AV STRAFFESAKER

Årsberetning 2004

A large, light blue, stylized graphic element resembling a ribbon or a calligraphic flourish, positioned on the left side of the page.

Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker er et uavhengig organ som skal ta stilling til om en domfelt skal få ny behandling av sin sak ved en annen domstol

KOMMISSJONEN FOR
GJENOPPTAKELSE AV STRAFFESAKER

Årsberetning 2004

Gjenopptakelseskommissjonens virksomhet og sammensetning

Gjenopptakelseskommissjonen er opprettet ved revisjon av straffeprosesslovens kap. 27. Lovendringen trådte i kraft fra 1. januar 2004.

Kommissjonen har fem faste medlemmer og tre varamedlemmer som alle er oppnevnt av Kongen i statsråd. Lederen, nestlederen og ett av medlemmene skal ha juridisk embets-eksamen. Lederen oppnevnes for en periode på fem år, medlemmene for en periode på tre år.

Kommissjonens sammensetning er slik:

Leder: Janne Kristiansen.

Nestleder: Ann-Kristin Olsen, fylkesmann i Vest-Agder.

Medlemmer: Vidar Stensland, lagdommer i Hålogaland lagmannsrett.
Svein Magnussen, professor i psykologi ved Universitetet i Oslo.
Anne Kathrine Slungård, kommunikasjonsdirektør i SINTEF.

Varamedlemmer:

Anne Elisabeth Landsverk, tingrettsdommer ved Skien og Porsgrunn tingrett (frem til oktober 04).

Helen Sæter, tingrettsdommer ved Fredrikstad tingrett (fra oktober 04)

Harald Stabell, advokat og forsvarer

Øystein Mæland, avdelingsoverlege ved Ullevål universitetssykehus

Gjenopptakelseskommissjonens leder er også ansatt på heltid som leder for sekretariatet. Hun har tidligere arbeidet som advokat og forsvarer. For øvrig består sekretariatet av åtte ansatte hvorav seks er utredere. Tre av utrederne har politifaglig bakgrunn og tre er jurister. Utrederne har erfaring fra blant annet Økokrim, Kripos, Rettsmedisinsk institutt, Lundkommissjonen, Innsynsutvalget, Sivilombudsmannen og Justisdepartementet, samt domstol og fengselsvesen. Sekretariatet har også to sekretærer, og det har sine kontorer i Teatergaten 5 i Oslo.

Generelt om Gjenopptakelseskommissjonen

Kommissjonen er et uavhengig organ som skal ta stilling til om en domfelt som begjærer gjenopptakelse av en rettskraftig dom, skal få ny behandling av sin sak i retten. Dersom kommissjonen beslutter en dom gjenopptatt, skal saken henvises til ny behandling ved en annen domstol enn den som avsa dommen. Tidligere var det den domstolen som hadde avsagt endelig dom i saken, som avgjorde om en rettskraftig straffesak skulle gjenopptas, og som eventuelt behandlet saken på nytt.

Gjenopptakelseskommisjonen bestemmer selv sin arbeidsmåte og kan ikke instrueres om utførelsen av den myndighet den er gitt. Medlemmene skal ikke delta i behandlingen av en sak dersom de er inhabile etter reglene i domstolsloven. Når en dom i en straffesak er begjært gjenopptatt, skal kommisjonen foreta en objektiv vurdering av om vilkårene for gjenopptakelse er oppfylt.

Domfelte kan begjære gjenopptakelse av en rettskraftig dom i en straffesak hvis:

- Det er nye bevis eller nye omstendigheter som kan være egnet til å føre til frifinnelse, anvendelse av en mildere strafferegel eller vesentlig mildere straff.
- En internasjonal domstol eller FNs menneskerettskomité i sak mot Norge har kommet til at avgjørelsen eller saksbehandlingen er i strid med folkeretten, slik at det er grunn til å regne med at en ny behandling av straffesaken vil føre til et annet resultat.
- Noen som har hatt sentral befatning med saken, har gjort seg skyldig i en straffbar handling som kan ha hatt innvirkning på dommen til skade for domfelte.
- Det foreligger særlige forhold som gjør det tvilsomt at dommen er riktig, og tungtveieende hensyn tilsier at spørsmålet om siktedes skyld blir prøvd på ny.

Begjæring om gjenopptakelse må leveres skriftlig. Det er ingen frist for å begjære gjenopptakelse. Kommisjonen har plikt til å veilede den som ber om å få sin sak behandlet på nytt. Det vil i de fleste sakene bli opprettet direkte kontakt og dialog med den enkelte. Kommisjonen har selv ansvaret for at alle relevante opplysninger i saken kommer frem. Kun når særlige grunner foreligger, kan den som begjærer gjenopptakelse få oppnevnt forsvarer på det offentliges bekostning.

Gjenopptakelseskommisjonen sørger for at det blir foretatt en grundig utredning av sakens rettslige og faktiske side, og kan innhente opplysninger på den måten den anser hensiktsmessig.

Kommisjonen kan innkalle siktede og vitner til uformell samtale eller avhør. Den kan avholde muntlige høringer eller begjære bevisopptak for retten. Videre kan det fremmes begjæring til retten om personundersøkelse, observasjon og bruk av tvangsmidler. Kommisjonen kan gi utleveringspålegg, oppnevne sakkyndige og foreta gransking. I særlige tilfelle kan den be påtalemyndigheten om å foreta etterforskning. Ellers utredes sakene av sekretariatets egne utredere.

Kommisjonens leder/nestleder kan forkaste begjæringer som åpenbart ikke kan føre frem. For øvrig avgjøres begjæringene av den samlede kommisjon.

Dersom kommisjonen beslutter en dom gjenopptatt, skal saken henvises til ny behandling ved en domstol som er sideordnet den som avsa dommen. Dette betyr:

- Er dommen avsagt av tingretten (tidligere herreds - eller byretten) sender kommisjonen saken til lagmannsretten, som utpeker en tingrett.
- Er dommen avsagt av lagmannsretten sendes saken til Høyesteretts kjæremålsutvalg, som utpeker en lagmannsrett.
- Er dommen avsagt av Høyesterett behandles saken på nytt av Høyesterett.

Sakene og saksbehandlingen

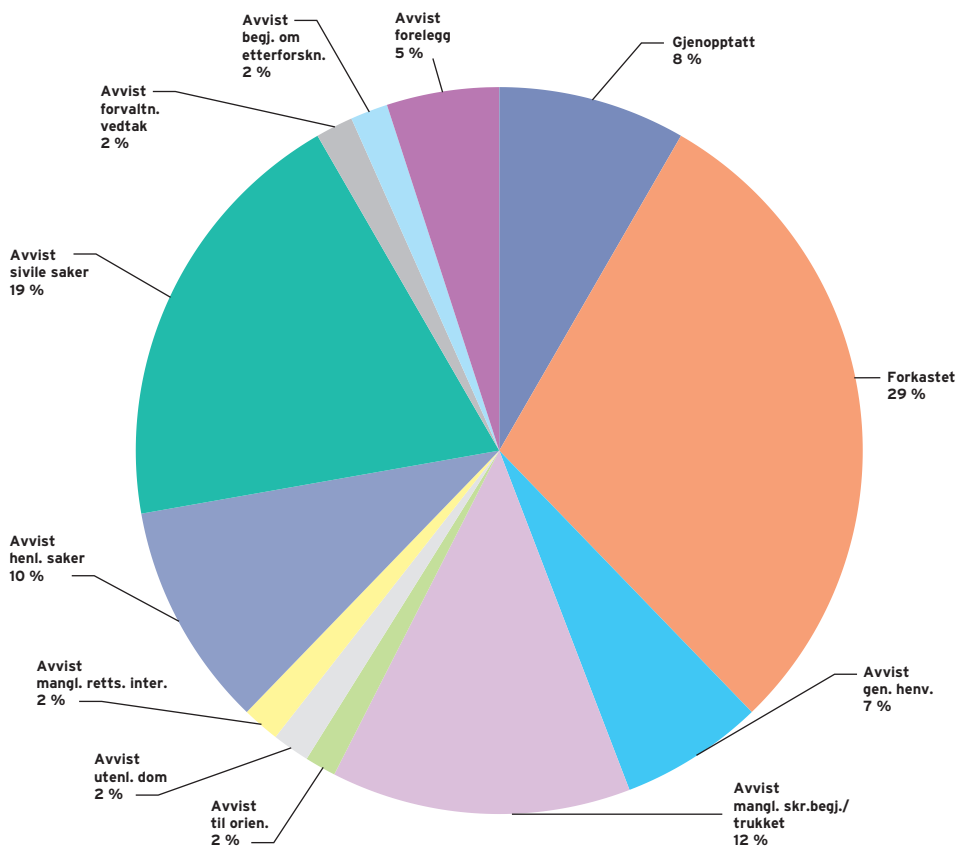
Gjenopptakelseskommisjonen startet sin virksomhet 1. januar 2004. Kommisjonen har i løpet av dette året avholdt 8 møter. Kommisjonen har i sitt første virkeår mottatt til sammen 232 begjæringer om gjenopptakelse. Av de mottatte begjæringer er 61 avsluttet i løpet av året, hvorav 23 er realitetsbehandlet. Av de realitetsbehandlede sakene er 5 henvist til retten for gjenopptakelse og 18 forkastet fordi de åpenbart ikke kunne føre frem.

De øvrige 38 sakene som er avsluttet, er avvist på formelt grunnlag fordi de ikke ligger innenfor kommisjonens mandat. Dette gjelder i hovedsak begjæringer om gjenopptakelse av sivile dommer og henlagt etterforskning, men også for eksempel forvaltningsvedtak, utenlandske dommer, eller vedtatte forelegg (sistnevnte gruppe skal fremdeles behandles av domstolen). I tillegg kommer saker hvor skriftlig begjæring ikke kommer eller tilbakekalles.

Fullstendig oversikt over antall saker pr. 31.12.2004 fremkommer av tabellen nedenfor:

Tekst	Mottatt	Avsluttet	Gjenopptatt	Ikke til følge	Forkastet	Avvist									
						Gen. henv.	Mangl. skr.begj./trukket	Til orien.	Utenl. dom	Mangl. retts. inter.	Heni. saker	Sivile saker	Forvaltn. vedtak	Begj. om etterforskn.	Forelegg
Generelt	1	1				1									
Generelt	2	1				1									
Sedelighet	46	9	2		5		2								
Vold, trusler	55	13			6	1	4	1						1	
Narkotika	25	4			2		1		1						
Vinning	28	1			1					1					
Diverse forbrytelser	13	3			2										
Diverse forseelser	38	6	3		2		1								
Henlagte saker	6	6									6				
Henvendelser	2	1				1									
Forelegg	3	3													3
Sivile saker	12	12										12			
Annet om fagsaker	1	1											1		
Totalt	232	61	5	0	18	4	8	1	1	1	6	12	1	1	3

Figuren nedenfor viser utfallet av de avsluttede sakene:

Tallene må leses ut fra at det her dreier seg om et oppstartsår for kommisjonen. Første halvår av 2004 var i stor utstrekning preget av å finne tekniske løsninger. Kommisjonens sekretariat har i dette første året i samarbeid med kommisjonen hatt hovedfokus på utarbeiding av gode rutiner og saksflytprosedyrer som skal sikre en grundig og objektiv saksutredning. Samtidig vil det løpende vurderes hvilke tiltak som er nødvendige for å effektivisere saksbehandlingen. Slike tiltak må likevel ikke komme i konflikt med de rettsikkerhetsgarantiene som ligger til grunn for kommisjonens opprettelse og eksistens.

Kommisjonens leder eller nestleder har myndighet til å forkaste de begjæringene som åpenbart ikke kan føre frem. De fleste av disse sakene er i dette oppstartsåret likevel behandlet av hele kommisjonen for å fastlegge grensen mellom begjæring som åpenbart ikke kan føre frem og begjæring som ikke tas til følge.

Sakstilfanget har vært vesentlig større enn forventet ved opprettelsen av kommisjonen (se avsnittet om foreløpig evaluering nedenfor), og det ble derfor ved Revidert nasjonalbudsjett 2004 tilført kommisjonen økte ressurser i form av tre nye stillinger i sekretariatet. Disse ble besatt i løpet av høsten 2004. Rutinene og kapasiteten i forhold til saksutredningen er derfor i siste kvartal vesentlig bedret.

Det må også tas i betraktning at den domfelte selv kan henvende seg direkte til kommisjonen som har veiledningsplikt overfor vedkommende. Tidligere ville en begjæring om gjenopptakelse i de fleste tilfelle ha vært utarbeidet av en advokat. Siden dette ofte var tunge og arbeidskrevende saker, som ikke ble dekket under reglene om fri sakførsel, må det legges til grunn at advokater i utgangspunktet ikke tok på seg denne type oppdrag uten å ha en formening om at saken ville kunne føre til gjenopptakelse. Dette må antas i seg selv å ha fungert som en silingsfaktor av betydning for det antall begjæring som ble fremmet for domstolen tidligere, ca 50 pr. år siste tiår. Andelen åpenbart grunnløse begjæring vil derfor trolig være større nå enn etter den tidligere ordningen.

Kommisjonen anser det imidlertid som viktig å komme frem til prosedyrer som gjør at ressursene i stor grad kanaliseres til de sakene som synes å inneholde et grunnlag for gjenopptakelse. Det arbeides derfor fortløpende med å få til rutiner som sikrer at de åpenbart grunnløse begjæringene, som kan avgjøres av leder eller nestleder, på en mer effektiv, men samtidig grundig måte, blir silt ut forholdsvis raskt.

I forbindelse med utarbeidelse av rutiner har kommisjonen særlig vært opptatt av å sikre bevis. Et meget godt hjelpemiddel i så måte er å ta opp alle samtaler og avhør på lydfil, noe som nå er innarbeidet som rutine. Kommisjonen ser det også som svært viktig at det arbeides aktivt med at politi- og påtalemyndighet får gode rutiner i forhold til oppbevaring og sikring av bevis i avsluttede saker.

Kommisjonens virksomhet for øvrig

Kommisjonen og sekretariatet har i 2004 vært på studieturer til kommisjonene i England og Skottland. Studieturene har vært særdeles nyttige i forhold til å få inspirasjon og innspill til hvordan kommisjonen bør arbeide, saksflyt og særlig i forhold til de silingsprosessene som der er utarbeidet og har fungert over noen tid.

Det planlegges et samarbeid mellom kommisjonene i England, Skottland og Norge for å utvikle best mulige metoder for utredning av sakene fremover. Det tas sikte på å avholde årlige seminarer med de øvrige kommisjonene.

Kommisjonens leder har orientert Justisministeren hvert halvår om virksomheten i kommisjonen og hatt regelmessig kontakt med Justisdepartementets sivilavdeling vedrørende budsjett og administrative spørsmål.

Det er avholdt møter med Justisdepartementets lovavdeling i forhold til spørsmål om justeringer av straffeprosessloven samt andre lover og forskrifter.

For øvrig har det vært avholdt flere møter med Riksadvokaten i forbindelse med en rekke praktiske spørsmål knyttet til kommisjonens henvendelser til påtalemyndigheten i forbindelse med anmodning om saksdokumenter, uttalelser m.v. Det planlegges regelmessige møter mellom Riksadvokaten og Gjenopptakelseskommisjonen fremover. Det er videre avholdt møter med Justisdepartementet ved Politiavdelingen og Kriminalomsorgsavdelingen, samt med Politidirektoratet.

Kommisjonens leder har også drevet utadrettet virksomhet i form av foredrag overfor Kriminalomsorgen i diverse regioner samt påtaleseksjonen i politiet, overfor Domstolsadministrasjonen og domstolene for øvrig samt Juss-Buss og Forsvarergruppen av 1977.

Det har videre vært viktig å ha kontakt med Stortingets justiskomiteé som også har avlagt besøk i kommisjonens sekretariat.

Kommisjonen har opprettet egen hjemmeside med informasjon om kommisjonen og dens arbeid på www.gjenopptakelse.no. Det er utarbeidet et skjema for begjæring om gjenopptakelse som kan lastes ned fra hjemmesiden. I tillegg er det trykket opp informasjonsmateriale til domfelte og allmennheten.

Foreløpig evaluering

Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker har som nevnt, mottatt 232 begjæringer om gjenopptakelse i 2004, et vesentlig større antall enn forutsatt av Justisdepartementet i Ot.prp. nr. 70 (2000 - 2001) og av Stortinget ved opprettelsen av kommisjonen. Det var da forutsatt at kommisjonen ville motta ca. 100 begjæringer pr. år, noe som ville være en fordobling av det antall saker som i gjennomsnitt kom inn til domstolene i tiåret før kommisjonen ble opprettet. Disse antagelser bygget også på det antall saker som var kommet til den skotske kommisjonen. Skottland har tilnærmet samme størrelse både på befolkning og fangebefolkning som Norge. Sakstilfanget der har ligget forholdsvis konstant på ca 100 saker pr. år siden opprettelsen i 1999.

Det er for tidlig å si noe om det betydelige antall saker som har kommet inn til kommisjonen vil vedvare, men det synes allerede nå å være et faktum at bemanningen i sekretariatet er for liten. Dette til tross for de økte ressurser i form av ytterligere tre stillinger som er tilført i løpet av høsten 2004.

For å komme à jour med restansene som allerede naturlig har oppstått, vil det antagelig være nødvendig for en periode å ansette flere utredere. I første omgang antas engasjement å være fornuftig inntil det blir klarere i hvilken grad det store sakstilfanget vil fortsette. Det er selvfølgelig også en mulighet for at sakstilfanget vil øke ytterligere når kommisjonens virksomhet blir bedre kjent.

Det er også en utfordring at en rekke av sakene som har kommet inn er meget store og kompliserte saker som i seg selv krever tilnærmet et utreder-team (jurist- og politifaglig utreder) alene over en lengre periode. Dette vil kunne ramme de mindre omfattende sakene som selvfølgelig er like viktig å få avklart raskt for den enkelte.

Kommisjonen er likevel innforstått med at det må arbeides med å effektivisere saksbehandlingsrutinene innenfor de rammer som allerede eksisterer, noe som antageligvis best kan gjøres ved å bygge opp et eget spesialtilpasset elektronisk saksbehandlings-system, slik som er gjort i Skottland, hvor dette har avhjulpet restansmengden betydelig.

Kommisjonen er for øvrig i sitt første virkeår blitt samkjørt og har et godt samarbeid med sekretariatet. Kommisjonens medlemmer har etter hvert i større grad blitt involvert i saksutredningen av den enkelte sak for at de ressurser kommisjonen samlet har skal kunne utnyttes best mulig. Det er imidlertid et problem at enkelte av kommisjonens medlemmer allerede i september 2005 vil kunne skiftes ut på grunn av de utnevningsskriterier som ble lagt til grunn ved første utnevning. For å få kontinuitet bør det derfor vurderes å reoppevne de medlemmer som er villige til det, idet det må legges vekt på å beholde kommisjonens sammensetning videre innenfor de rammer som loven setter.

Aktuelle avgjørelser

De saker som kommisjonen har henvist til retten for ny behandling i 2004 er følgende:

1. (2004-00014)

En mann ble i 1992 dømt til fengsel i ett år og to måneder for overtredelse av straffeloven § 195 første ledd, ved å ha hatt utuktig omgang med en pike under 14 år, og straffeloven § 212 annet ledd, ved å ha hatt utuktig handling med en gutt under 16 år. Han begjærte gjenopptakelse for Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker. Etter å ha utredet saken nærmere, blant annet ved avhør av domfelte, de to barna som nå er voksne, og andre vitner, besluttet kommisjonen at det var grunnlag for å gjenoppta dommen og henvise saken til retten for ny behandling.

Kommisjonen la vekt på at den ene av de to fornærmede, piken, i dag har forklart at hun ikke kan huske at domfelte foregrep seg mot henne, men at hun ikke trodde at han hadde gjort det, en oppfatning hun hevder at hun også hadde da hun avgav forklaring i forbindelse med rettssaken. Kommisjonen la også vekt på forklaringer fra pikens tidligere fostermor og bestefar, som ikke hadde forklart seg under rettssaken. Samlet fant kommisjonen at disse nye forklaringene sammenholdt med øvrige omstendigheter og bevis som forelå for den dømmende rett, syntes egnet til å føre til frifinnelse for den tiltaleposten som gjaldt piken, jf straffeprosessloven § 391 nr 3. Ettersom pikens tidligere forklaring også syntes å ha hatt betydning ved avgjørelsen av skyldspørsmålet for det forhold som gjaldt gutten, og skyldspørsmålet bare var blitt prøvd i én instans, fant kommisjonen at det var tvilsomt om dommen var riktig for den tiltaleposten som gjaldt gutten, og at tungtveiende hensyn tilsa at spørsmålet om domfeltes skyld ble prøvd på ny, jf. straffeprosessloven § 392 annet ledd. Saken ble dermed i sin helhet henvist til retten for ny behandling.

2. (2004-00066)

En mann var i 2002 dømt for promillekjøring. Han ble dømt til fengsel i 24 dager samt til å betale en bot på kr 20 000. Førerkortet ble inndratt for alltid som følge av at det var annen gangs domfellelse for kjøring i påvirket tilstand. Domfelte begjærte gjenopptakelse for kommisjonen under henvisning til at retten hadde lagt til grunn for høy promille. Dessuten at det var begått lovanvendelsesfeil, idet retten ikke hadde tatt hensyn til lovendringer som følge av nedjustert promillegrense.

Domfeltes promille var målt til 0,48 en drøy time etter kjøringen. Retten hadde lagt til grunn at promillen på tidspunktet for kjøringen var 0,58 ut fra at domfelte ble antatt å ha forbrent 0,10 promille i løpet av den timen som var gått. Kommisjonen innhentet en sakkyndig uttalelse fra Statens institutt for Folkehelse. Den sakkyndige gav her uttrykk for at det var en liten mulighet for at den alkoholemengden som domfelte drakk før kjøringen ikke var fullstendig fordelt i kroppen da blodprøven ble avgitt. Kommisjonen viste til dette samt til Høyesteretts kjennelse i Rt 1999 s. 1468 der Høyesterett enstemmig gav uttrykk for at det ikke burde tilbakeregnes for mellomliggende forbrenning når den mellomliggende perioden ikke er mer enn ca to timer. Kommisjonen gav uttrykk for at det burde utvises varsomhet med å tilbakeregne promillen i et tidsrom hvor det var risiko for at alkoholkonsentrasjonen ikke hadde sunket, og den fant at det var en rimelig mulig-

het for at den sakkyndige erklæringen, dersom den hadde foreligget for den dømmende rett, ville ha ledet til at forhørsretten ikke hadde foretatt tilbakeregning av promillen. Dersom retten hadde lagt til grunn at promillen var lavere enn 0,5, ville normalreaksjonen ved gjentakelse ha vært bot eller bot og betinget fengsel. Kommisjonen anså den sakkyndiges vurdering for å være en ny omstendighet eller nytt bevis som syntes egnet til å føre til anvendelsen av en mildere strafferegel eller en vesentlig mildere rettsfølge, jf straffeprosessloven § 391 nr 3 og henviste saken til retten for ny behandling.

3. (2004-00067)

Politiet utferdiget et forelegg mot en mann for overtredelser av vegtrafikkloven. Forelegget ble ikke vedtatt, og saken ble sendt til retten, som i år 2000 avsa dom i samsvar med forelegget. Mannen ble dømt til å betale en bot på kr 2 500. I 2002 ble det ny sak mot mannen for nye forhold. Denne gang ble han frifunnet på grunn av tvil om han var tilregnelig etter straffeloven § 44. Det var forut for denne dommen foretatt en judisiell observasjon av mannen. Domfelte begjærte deretter gjenopptakelse av alle tidligere straffereaksjoner han var ilagt, under henvisning til at han måtte antas å ha vært utilregnelig også tidligere. Påtalemyndigheten sluttet seg til begjæringen for så vidt gjaldt dommen fra år 2000 og et vedtatt forelegg som mannen var ilagt i 2002.

Kommisjonen viste til at det vedtatte forelegget ikke kunne behandles av kommisjonen da begjæringer om gjenopptakelse av vedtatte forelegg fremdeles skal behandles av domstolen, jf. straffeprosessloven § 261.

Kommisjonen fant at det var grunnlag for å gjenoppta dommen fra år 2000, idet de straffbare handlinger lå innenfor den samme perioden som de forholdene han var blitt frifunnet for i dommen fra 2002. Den rettspsykiatriske erklæringen og dommen fra 2002 måtte anses som nye omstendigheter eller bevis som syntes egnet til å føre til frifinnelse, jf. straffeprosessloven § 391 nr 3. Saken ble henvist til retten for ny behandling for så vidt gjaldt dommen fra år 2000. Kommisjonen kunne derimot ikke se at det var grunnlag for gjenopptakelse av en dom fra 1998 da de straffbare forholdene han her ble dømt for ble begått i en periode det ikke var holdepunkter for å konstatere at han hadde vært psykotisk i rettspsykiatrisk forstand.

4. (2004-00129)

En mann ble i 2002 dømt til fengsel i 60 dager samt en bot for overtredelser av vegtrafikkloven. Han ble domfelt i 2003 for nye forhold. Etter den siste dommen ble det foretatt full judisiell observasjon av domfelte. Det ble utarbeidet en rettspsykiatrisk erklæring og en tilleggserklæring fra de sakkyndige. Disse medførte at dommen fra 2003 ble gjenopptatt, og domfelte ble frifunnet under henvisning til at han var psykotisk på tidspunktet for de pådømte handlinger, jf. straffeloven § 44. Etter dette begjærte domfelte også gjenopptakelse av dommen fra 2002 med samme begrunnelse. Påtalemyndigheten sluttet seg til begjæringen.

Kommisjonen fant at de forholdene domfelte ble dømt for i 2002 var begått i en periode hvor han i henhold til den rettspsykiatriske erklæringen var psykotisk i rettspsykiatrisk forstand, jf. straffeloven § 44. Kommisjonen anså dette som en ny omstendighet eller nytt bevis som syntes egnet til å føre til frifinnelse, jf. straffeprosessloven § 391 nr 3. Saken ble henvist til retten for ny behandling.

Tingretten avsa deretter frifinnende dom uten hovedforhandling.

5. (2004-00144)

En mann var i 2002 dømt for voldtekt etter straffeloven § 192 slik den lyder etter en lovendring 11. august 2000. Handlingen var begått etter lovendringen, men før endringen var kunngjort i Norsk Lovtidend. Høyesterett avsa senere en dom og kjennelse som medførte at § 192 med sin nye ordlyd ikke kunne anvendes på handlinger begått før loven ble kunngjort. På dette grunnlaget begjærte mannen gjenopptakelse av dommen fra 2002. Påtalemyndigheten sluttet seg til begjæringen.

Kommisjonen fant at den påberopte høyesterettsavgjørelsen innebar at det var loven slik den lød før endringen 11. august 2000 som skulle ha vært anvendt i denne saken. Lovendringen innebar bl.a. at den tidligere straffeloven § 193 om utuktig omgang med bevisstløse ble inntatt i voldtektsbestemmelsen i straffeloven § 192 som § 192 b. Ved denne endringen ble strafferammen utvidet fra fem til ti års fengsel. For voldtekt til samleie innebar endringen i straffeloven § 192 at minstestrafen ble økt fra ett til to års fengsel. Kommisjonen viste til at anvendelsen av straffeloven slik den lød etter lovendringen medførte at spørsmålsstillingen til lagretten ble uriktig. Etter straffeprosessloven § 394 skal et spørsmål til lagretten bare gjelde «én tiltalt, så vidt mulig bare ett straffbart forhold og bare én straffebestemmelse». Siden retten hadde lagt til grunn straffeloven § 192 slik den lød etter lovendringen, var lagretten blitt stilt ett felles spørsmål om mannen var skyldig i å ha skaffet seg seksuell omgang ved vold eller truende adferd eller med noen som var bevisstløs eller av andre grunner var ute av stand til å motsette seg handlingen. Slik loven lød før endringen skulle spørsmålet til lagretten ha vært delt opp i to spørsmål. Det måtte ha foreligget kvalifisert flertall for hvert enkelt av alternativene før den tiltalte kunne bli funnet skyldig. Slik spørsmålet var stilt, kunne han tenkes å bli dømt uten at det forelå kvalifisert flertall for noen av alternativene, og utformingen av spørsmålet måtte anses som en saksbehandlingsfeil som kunne ha hatt betydning for lagrettens avgjørelse av skyldspørsmålet. Kommisjonen fant at det forelå «særlige forhold (som) gjør det tvilsomt om dommen er riktig» og at tungtveiende hensyn tilsa at spørsmålet om siktedes skyld ble prøvd på ny, jf. straffeprosessloven § 392 annet ledd. Saken ble henvist til retten for ny behandling.

Postadresse: Postboks 8026 Dep, 0030 Oslo
Besøksadresse: Teatergt. 5
Telefon: 22 99 13 70
Telefaks: 22 99 13 71
E-post: post@gjenopptakelse.no
Internett: www.gjenopptakelse.no